

En primera persona

2006-03-24 13:00:47

Imre Kertész

Jo, un altre

Traducció d'Eloi Castelló

Quaderns Crema, Barcelona, 2005

Situat en aquella cruïlla difusa on conflueixen gèneres com el dietari, el llibre de memòries i l'assaig sobre temes diversos –filosòfics, ètics, literaris, històrics, etc.– *Jo, un altre* és una obra punyent i agosarada; fins i tot dolorosa, en ocasions. Un viatge interior en el qual Kertész porta els pressupòsits del gènere fins a les darreres conseqüències, especialment en allò que té de *literatura del jo*. Un lloc comú, aquest de la literatura del jo, que en mans de l'autor hongarés significa literatura a la recerca del jo, al qual defineix com “una ficció de la qual a tot estirar som coautors”. El títol del volum, doncs, és tota una clau de lectura; perquè qui ací narra en primera persona es mostra com un prisma de múltiples cares: la de l'escriptor enfront de la de l'individu; la del jueu enfront de la de l'hongarés; la del Kertész d'abans d'Auschwitz, amb la del de després. En definitiva, la del *jo* i la de l'*altre*.

Les anotacions que s'hi recullen –realitzades entre 1991 i 1996– recorren alguns dels temes habituals de l'autor: el nazisme, el comunisme, el kadarisme; però, sobretot, Auschwitz i l'antisemitisme abans i després de l'*Endlösung*. També, anècdotes sobre viatges –normalment per fer conferències– amb reflexions sobre les ciutats que hi visita, sobre lectures i autors; entre les ciutats, algunes de les que han tingut un major pes específic en la història recent; entre els autors: Beckett, Sant Agustí, Valéry, Wittgenstein, Gombrowicz, Camus, Cioran... Al remat, però, el pòsit de *Jo, un altre*, allò que va sedimentant en la ment i en l'ànim del lector, és la mirada profunda a l'ésser humà i, inevitablement, a l'home concret: a Imre Kertész. Un home que viu a la contra; apàtrida en casa pròpia, que és –de lluny– la pitjor manera de ser apàtrida; desorientat en un món al qual sembla incomodar amb la seua simple existència, amb la solitud pròpia –inherent?– a la lucidesa. Immers, en definitiva, en allò que considera una “notable descomposició interna”, enmig d'un entorn viscut com a hostil i destructiu. I si aquest és el traç que en va restant és perquè, en aquesta recerca interna, allò que interessa a l'autor és la construcció –la possibilitat o no de construcció– d'una individualitat en un món que, d'una manera o d'una altra, prova de construir-nos d'una forma tramposa i tendenciosa.

Kertész fa ús d'una prosa exquisida, però –sobretot– d'una lucidesa i d'un rigor, d'una exigència que comença amb ell mateix i que s'estén a tot allò que l'envolta i que li interessa en tant que persona. Així, en aquestes notes, les coincidències amb alguns dels pressupòsits de l'existencialisme s'intercalen amb el desig d'aïllament, amb el sentiment de no pertinença. I, en conseqüència, la reflexió oscil·la entre la responsabilitat, el lloc de l'individu en les causes col·lectives, en els errors col·lectius –particularment, clar, en el Gran Error que taca inevitablement la història de tot el segle XX– i, al mateix temps, la visible voluntat de donar veu, sense filtres, al seu jo més autèntic. La voluntat de buscar-lo, de construir-lo d'una manera sincera i valenta, enfrontant les diferents vessants de la seua personalitat sense protegir-se en subterfugis literaris.

En resum, *Jo, un altre* és una obra d'una immensa fondària: passatges sencers que són, simplement,

Pere Calonge • Ex-Libris

<http://www.perecalonge.com/exlibris/>

memorables; frases contundents, polides i definitives que, separades del seu context, funcionarien millor que el millor dels aforismes. Fins i tot quan Kertész recorre a temes més banals, a anècdotes més secundàries –potser una manera buscada de rebaixar la tensió del discurs?– el to general de l'obra no se'n ressent; al contrari, s'hi completa. Una obra construïda –com tota la gran literatura– més sobre interrogants que no sobre hipotètiques respostes; més sobre els dubtes que no sobre les preteses certes; més, en definitiva, sobre l'especulació que sobre la solució. Al remat, llegir Kertész és llegir un intel·lectual. Llegir, doncs, una espècie en vies molt i molt avançades d'extinció, capaç dels apunts més lúcids sobre la realitat actual d'Europa o sobre la nostra història recent; al mateix temps que –en dur a terme una personalíssima introspecció– capaç també de situar l'Home –en majúscula– en el centre del seu discurs.